

Bölüm 6

GRUPLAR ARASI TEMAS TEORİSİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER: DOĞRUDAN TEMAS, DOLAYLI TEMAS VE HAYALİ TEMAS

Hatice EKİCİ¹

1. GİRİŞ

Gruplar arası çatışma, tarih boyunca kaçınılmaz olmuştur. Dünya tarihi, çeşitli etnik, milli ve dini grupların silahlı çatışmalarına sahne olmuş ve bunların sonucunda şekillenmiştir. Irksal, etnik, dini ve milli grup aidiyetine dayanan önyargı ve ayrımcılık kültürden ve zamandan bağımsız olarak dünyanın hemen her bölgesinde karşımıza çıkmakta olup, negatif gruplar arası ilişkilerin en önemli sonuçlarından biridir (Dovido, Eller ve Hewstone, 2011). Günümüzde, atmıştan fazla Birleşmiş Milletler barış koruyucu güçleri dünyanın çeşitli bölgelerinde gruplar arası gerginliğin şiddetlenip ölümcül boyutlara ulaşmasını engellemeye çalışmaktadır. Tarih boyunca var olan gruplar arası çatışmaların yaygınlığını ve önemini kavrayarak, sosyal psikologlar gruplar arası ilişkilerin dinamiklerini ve bunları iyileştirmenin yollarını araştırmışlardır. 1954 yılında Allport gruplar arası temas hipotezini öne sürmüştür: Gruplar arası direk temas gruplar arası önyargıyı azaltabilir. Allport (1954) tarafından öne sürülen “direk temas hipotezi” şimdilerde kompleks bir teoriye dönüşmüş olup, birçok araştırmacı farklı gruplarla ve farklı bağlamlarda direk temas hipotezini test etmiştir. Son yıllarda yapılan bazı araştırmalar, Allport(1954) tarafından sunulan temas hipotezine yeni boyutlar kazandırmış ve direk olmayan temas türlerinde gruplar arası önyargıyı azaltıcı etkisi olabileceğini öne sürmüştür: (1) Dolaylı temas ve (2) hayali temas. Bu çalışma, gruplar arası doğrudan temas ile ilgili literatürde ki teorik ve ampirik çalışmaları kısaca özetleyerek, sırasıyla dolaylı temas ve hayali temas üzerine yapılan teorik ve ampirik çalışmalardan bahsedecektir.

İlk olarak, Allport (1954) tarafından geliştirilen temas hipotezini açıklayacağım ve literatürde ki teorik ve ampirik çalışmaları özetleyeceğim. İkinci olarak, literatürde, temasın gruplar arası ilişkileri iyileştirmediği durum olarak gösterilen, “negatif temas” durumundan kısaca bahsedeceğim. Üçüncü olarak, doğ-

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı. haticeozen11@gmail.com

zırlayıcı aşama yada ön aşama olarak görülebilir (Husnu ve Crisp, 2010).Yapılan araştırmalar karşı grup üyesiyle hayali pozitif temas yaşayan katılımcıların, karşı gruba karşı daha olumlu tutum sergilemekle kalmayıp (Turner, Crisp, ve Lambert, 2007), aynı zamanda gelecekteki olası bir etkileşime girme niyetlerinin daha fazla olduğunu göstermiştir (Mackie et al., 2000). Diğer bir deyişle, pozitif hayali deneyimin katılımcıların kafasında varolan, onların diğer grupla etkileşime girmelerini engelleyen önyargıları azalttığı ve onları diğer grup üyeleriyle, daha açık görüşlü bir şekilde temasa hazırladığı söyleyebilir. Carroll (1978 akt. Turner, West ve Christie, 2013) bir olayı tekrar tekrar hayal etmenin, insanların o olayın gerçekleşme ihtimaline olan inançlarını ve olay karşısında hedef davranışı sergileme ihtimallerini arttırdığını göstermiştir. Hayali temas ile ilgili çalışmalar da bu bulguyu destekler niteliktedir. Kısaca, hayali temas, doğrudan temasın mümkün olmadığı ayrılmış yaşam alanlarında, gruplararası ön yargıyı azaltmak için oldukça etkili bir müdahale yöntemi olabilir; doğrudan temas koşulları mümkün olduğu zaman, dış grup üyesi ile hayali temas yaşayan insanların doğrudan temas daha rahat girecekleri ve bu etkileşimin daha başarılı olacağı söylenebilir (Turner, West ve Christie, 2013).

KAYNAKÇA

- Allport, G. W. (1954).The nature of prejudice.Reading, MA: Addison Wesley.
- Binder, J., Zagefka, H., Brown, R., Funke, F., Kessler, T., Mummendey, A., Leyens, J.-P. (2009). DoesCameron, L., Rutland, A., Brown, R., & Douch, R. (2006). Changing children's intergroupattitudes towards refugees: Testing different models of extended contact.Child Development,77, 1208-1219.
- Cameron, L., Rutland, A., Brown, R., & Douch, R. (2006). Changing children's intergroupattitudes towards refugees: Testing different models of extended contact.Child Development, 77, 1208-1219
- Cook, S. W. (1969). Motives in a conceptual analysis of attitude-relatedbehavior. In J. Brigham & T. Weissbach (Eds.),Racial attitudes inAmerica: Analyses and findings of social psychology(pp. 250-260).New York: Harper and Row.
- Cook, S. W. (1978). Interpersonal and attitudinal outcomes in cooperatinginterracial groups. Journal of Research and Development in Education,12,97-113.
- Craig, J., Cairns, E., Hewstone, M., & Voci, A. (2002).Young people's attitudes to and contact with members of the religious out-group.Un-published manuscript, University of Ulster.
- Crisp, R. J., Stathi, S., Turner, R. N., & Husnu, S. (2008). Imagining intergroup contact: Theory, paradigm, and practice.Social and Personality Psychology Compass, 3, 1-18.
- Crisp, R. J., & Turner, R. N. (2009). Can imagined interactions produce positive perceptions?American Psychologist, 64, 231-240.
- Dadds, M. R., Bovbjerg, D. H., Redd, W. H., & Cutmore, T. R. (1997). Imagery in humanclassical conditioning.Psychological Bulletin, 122, 89-103.
- Deutsch, M., & Collins, M. (1951). Interracial housing: A psychological evaluation of a social experiment.Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Dhont, K., & Van Hiel, A. (2009). We must not be ene-mies: Interracial contact and the reduction of prej-udice among authoritarians. Personality and Individual Differences 46, 172-177.

- Dovidio, J. F., Eller, A., & Hewstone, M. (2011). Improving intergroup relations through direct, extended and other forms of contact. *Group Processes and Intergroup relations*, 14, 147-160.
- Dohn, K., & Van Hiel, A. (2011). Direct contact and authoritarianism as moderators between extended contact and reduced prejudice: Lower threat and greater trust as mediators. *Group Processes and Intergroup Relations*, 223-237.
- Eller, A., Abrams, D., & Zimmermann, A., (2011). Two degrees of separation: A longitudinal study of actual and perceived extended international contact. *Group Processes and Intergroup Contact*, 175-191.
- Farah, M. (1989). The neural basis of mental imagery. *Trends in Neuroscience*, 12, 395-399.
- Fazio, R. H., Powell, M. C., & Herr, P. M. (1983). Toward a process model of the attitude-behavior relation: Accessing one's attitude upon mere observation of the attitude object. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 723-735
- Fine, G. A. (1979). The Pinkston settlement: An historical and social psychological investigation of the contact hypothesis. *Phylon*, 40, 229-242.
- Forbes, H. (1997). *Ethnic conflict: Commerce, culture and the contact hypothesis*. CT: Yale University Press.
- Forbes, H. (2004). Ethnic conflict and the contact hypothesis. In Y. T. Lee, C. McAuley, F. Moghadam, & S. Worchel (Eds.), *The psychology of ethnic and cultural conflict* (pp. 69-88). New York: Praeger
- Ford, W. S. (1986). Favorable intergroup contact may not reduce prejudice: Inconclusive journal evidence, 1960-1984. *Sociology and Social Research*, 70, 256-258.
- Gaertner, S. L., & Dovidio, J. F. (2000). *Reducing intergroup bias: The common ingroup identity model*. Philadelphia: Psychology Press.
- Garcia, S. M., Weaver, K., Moskowitz, G. B., & Darley, J. M. (2002). Crowded minds: The implicit bystander effect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 843-853.
- Gomez, A., Tropp, L. R., & Fernandez, S. (2011). When extended contact opens the door to future contact: Testing the effects of extended contact on attitudes and intergroup expectancies in majority and minority groups. *Group Processes and intergroup relations*, 161-173.
- Husnu, S., & Crisp, R. J. (2010). Imagined intergroup contact: A new technique for encouraging greater inter-ethnic contact in Cyprus. *Peace and Conflict*, 16, 97-108.
- Kosslyn, S. M., Ganis, G., & Thompson, W. L. (2001). Neural foundations of imagery. *Nature Reviews: Neuroscience*, 2, 635-642.
- Lewicki, R. J., McAllister, D. J., & Bies, R. J. (1998). Trust and distrust: New relationships and realities. *Academy of Management Review*, 23, 438-458
- Liebkind, K., & McAlister, A. L. (1999). Extended contact through peer modelling to promote tolerance in Finland. *European Journal of Social Psychology*, 29, 765-780
- Paolini, S., Hewstone, M., Cairns, E., & Voci, A. (2004). Effects of direct and indirect cross-group friendships on judgments of Catholics and Protestants in Northern Ireland: The mediating role of an anxiety-reduction mechanism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 770-786.
- Pettigrew, T. F. (1997). Generalized intergroup contact effects on prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 173-185.
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup contact theory. *Annual Review of Psychology*, 49, 65-85
- Pettigrew, T. F., Troop, L. R., Wagner, U., & Christ, O. (2011). Recent advances in intergroup contact theory. *International Journal of Intercultural relations*, 35, 271-80.
- Sigelman, L., & Welch, S. (1993). The contact hypothesis revisited: Black-White interaction and positive racial attitudes. *Social Forces*, 71, 781-795
- Deutsch, M., & Collins, M. (1951). *Interracial housing: A psychological evaluation of a social experiment*. Minneapolis: University of Minnesota Press
- Fine, G. A. (1979). The Pinkston settlement: An historical and social psychological investigation of the contact hypothesis. *Phylon*, 40, 229-242.
- Mackie, D. M., Devos, T. & Smith, E. R. (2000). Intergroup emotions: Explaining offensive action tendencies in an intergroup context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 602-616

- Paolini, S., Hewstone, M., Cairns, E., & Voci, A. (2004). Effects of direct and indirect cross-group friendships on judgements of Catholic and Protestants in Northern Ireland: The mediating role of an anxiety-reduction mechanism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 770-786.
- Pettigrew, T. F. (1997). Generalized intergroup contact effects on prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 173-185.
- Sigelman, L., & Welch, S. (1993). The contact hypothesis revisited: Black-White interaction and positive racial attitudes. *Social Forces*, 71, 781-795.
- Stathi, S., & Crisp, R. J. (2008). Imagining contact promotes projection to outgroups. *Journal of Experimental Social Psychology*, 44, 943-957.
- Stephan, W. G., Boniecki, K. A., Ybarra, O., Bettencourt, A., Ervin, K. S., Jackson, L. A., et al. (2002). The role of threats in the racial attitudes of Blacks and Whites. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1242-1254.
- Stangor, C., Sullivan, L. A., & Ford, T. E. (1991). Affective and cognitive determinants of prejudice. *Social Cognition*, 9, 359-380
- Tropp, L. R., & Pettigrew, T. F. (2005). Differential relationships between intergroup contact and affective and cognitive dimensions of prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 1145-1158.
- Tausch, N., Hewstone, M., Schmid, K., Hughes, J., & Cairns, E. (2011). Extended contact effects as a function of closeness of relationship with ingroup contacts. *Group Processes and Intergroup Relations*, 14, 239-254. doi:10.1177/1368430210390534
- Turner, R. N., Hewstone, M., Voci, A., Paolini, S., & Christ, O. (2007). Reducing prejudice via direct and extended cross-group friendship. In W. Stroebe & M. Hewstone (Eds.), *European review of social psychology* (Vol. 18, pp. 212-255). Hove: Psychology Press
- Turner, R. N., Hewstone, M., & Voci, A. (2007). Reducing explicit and implicit prejudice via direct and extended contact: The mediating role of self-disclosure and intergroup anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93, 369-388
- Turner, R. N., Crisp, R. J., & Lambert, E. (2007). Imagining intergroup contact can improve intergroup attitudes. *Group Processes and Intergroup Relations*, 10, 427-441
- Turner, R. N., West, K., & Christie, Z. (2013). Mediators. Outgroup trust, intergroup anxiety, and outgroup attitude as mediators of the effect of imagined contact on intergroup behavioral tendencies. *Journal of applied social psychology*, 43, 196-205.
- Turner, R. N., & Crisp, R. J. (2010). Imagining intergroup contact reduces implicit prejudice. *British Journal of Social Psychology*, 49, 129-142.
- Turner, R. N., Crisp, R. J., & Lambert, E. (2007). Imagining intergroup contact can improve intergroup attitudes. *Group Processes and Intergroup Relations*, 10, 427-441.
- Van Dick, R., Wagner, U., Pettigrew, T. F., Christ, O., Wolf, C., Petzel, T., et al. (2004). The role of perceived importance in intergroup contact. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 211-227.
- Voci, A., & Hewstone, M. (2003). Intergroup contact and prejudice toward immigrants in Italy: The mediational role of anxiety and the moderational role of group salience. *Group Processes and Intergroup Relations*, 6, 37-54
- Vonofakou, C., Hewstone, M., & Voci, A. (2007). Contact with outgroup friends as a predictor of meta-attitudinal strength and accessibility of attitudes towards gay men. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 804-820
- Wright, S. C., Aron, A., McLaughlin-Volpe, T., & Ropp, S. A. (1997). The extended contact effect: Knowledge of cross-group friendships and prejudice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 73-90.